

TERMENI HIDROGRAFICI POPULARI ÎN TOPONIMIE

DE

RODICA SUFLEȚEL

Continuînd studierea termenilor geografici populari din Banat¹, ne vom opri asupra unor apelative care denumesc adîncituri, terenuri accidentate, de cele mai multe ori străbătute de cursuri de apă sau umplute temporar cu apă. Am urmărit pe teren confirmarea unor sensuri deja înregistrate în dicționare și glosare și descoperirea unor nuanțe noi, precum și aria de circulație a termenilor, dintre care unii sînt cunoscuți și în alte regiuni ale țării, încercînd să stabilim ceea ce este caracteristic Banatului, gradul de productivitate în toponimie. În același timp, am făcut cîteva precizări și propuneri etimologice.

Entopicul **borugă** circulă în sudul Banatului, în jud. Caraș-Severin — Munții Cernei („apă mică, curgătoare“), localitățile care gravitează în jurul orașelor Oravița („pîrîu“, cf. NOVACOVICIU, C.B., 4) și Reșița („iazul morii“, „mlaștină“, v. IONIȚĂ, SCIT, 42; Gîrliște : *borúz*, *ogașă* „ape mici, curgătoare, care seacă vara“ — NALR—BAN., DATE, 48), în zona dunăreană, azi aflată în jud. Mehedinți — Eșelnița (*borunği* „viroage“, cf. VULPE, COHUȚ, 320) și în jud. Timiș, partea sudică (Șemlacul Mare, apud L. COSTIN, GR. BĂN., II, 47; Lățunaș — v. VICIU, GĹOSAR, 48 : „fundătură stîmțită numai pentru un car prîntre două dealuri, defileu“, cf. și SCRIBAN, D.). Figurează și în ROTARU, LEXICON, 7 : „pîrîu“, „apă care se scurge din știubei“, „apa care curge de pe colnici“. Răspîndirea numelor topice este în concordanță cu repartitia teritorială a lui *borugă* : *Boruga* (*borúga*), pîrîu — CS, s. Doelin, Fizeș, Berzovia, Ghertenis : se varsă în Bîrzava, în hotarul satului Șoșdea ; pîrîu — CS, s. Tievaniul Mic, Broșteni, or. Oravița ; s. Vrani — CS ; canal care uneori seacă, Banloc — Tm. (v. și NALR—BAN., DATE, 48) ; Gad — Tm. ; Gherman — Tm. ; *Boruga Crivăii* (*crivăii*), vale, Lățunaș — Tm. (v. și NALR—BAN., DATE, 59) ; ~ *de la Peris* (~ *dî la peris*), vale, Gîrliște — CS ; ~ *lu Sima Moșu*, Vărădia — CS ; ~ *Nicolințului*, Vrăniuț — CS ; ~ *Morii*, Mercina — CS ; ~ *Vezuriniului* (~ *viđurînului*) Grădinari — CS ; *Borugi* (*borúz*), sat, c. Cornereva — CS ; Gîrliște — CS (v. și NALR—BAN., DATE, 48) ; *Borugiu*, Reșița (v. și IONIȚĂ, SCIT, 42).

¹ Vezi Rodica Suflețel, *Despre termenii geografici populari din Banat*, în vol. *Filologie XXV, Lingvistică*, Tipografia Universității, Timișoara, 1982, p. 81—85 ; idem, *Termeni hidrografici în toponimie*, în „Caietul Cercului de studii“, II, Timișoara, 1984, p. 74—80.

Este cunoscută și forma *burúgă*, inserată de DA în cadrul articolului *burău* (considerată, deci, un cuvânt diferit de *borugă*), avînd sensul „loc mlăștinos, unde crește trestie, papură, anine, salcă“; „apă curgătoare“. Cu acest fonetism a intrat în toponimia din sud-vestul Transilvaniei și din regiunea limitrofă din nord-estul Banatului — v. *Buruga*, nume de locuri în zona Orăștie—Hunedoara (cf. HOMORODEAN, S., 167—168); pîriu, Voislova — CS, trece prin locuri cu stînci și pădure. Tot aici trebuie încadrat și hidronimul *Buroaga* (*burúga*) din Banat, pîriu, Ohaba Română — Tm., rezultat, probabil, din contaminarea lui *burugă* cu *viroagă*.

Dacă aria de circulație a apelativului și a toponimelor corespunzătoare se conturează cu claritate, nu același lucru se poate spune despre originea care i-a fost atribuită. DA nu dă nici o etimologie pentru *borugă*, dar propune pentru *burugă* pe *burău* „cascadă“, cu alt sufix. Dacă socotim că e vorba de un derivat românesc în *-uga*, trebuie însă să-l avem în vedere pe *bură* (neindicat, în mod clar, ca etimon), care presupunem că a avut, pe lângă sensul „furtună, vijelie, vifor“, înregistrat de DA, și pe cel de „apă care curge cu zgomot“, existent, probabil, încă în slavă (cf. și megl. *bură* „torent de rîu“ și vb. slav *burje*, *buriti*, însemnînd „a asalta, a(se) zbuciuma“, dar și, în mod figurat, „a vui, a bubui (despre valuri, vînt)“ (v. SKOK, I, 240). SCRIBAN, D., înregistrînd doar forma *borugă* cu același sens ca și DA, o compară cu substantivul *corugă*. HOMORODEAN, S., 167—168, luînd în considerare semantismul termenului, asemănător cu al altor entopice din domeniul romanic, trimite la lat. *voraginem* „cel care înghite sau sfîșie“, „prăpastic“. Recunoaște însă, el însuși, dificultățile de ordin fonetic pe care le întîmpină o atare explicație.

Prezența entopicului în vecinătatea teritoriului iugoslav sau în zonele în care a existat o populație de limbă sîrbă care și-a lăsat amprenta și în lexic, ne face să-i atribuim o origine sîrbocroată. În această situație, sînt plauzibile două soluții. Potrivit uneia din ele, este vorba de un derivat, cu sufixul augmentativ *-uga* din *bură* „apă care curge cu zgomot“, sens posibil alături de „furtună, vînt, puternic“ după cum o arată și înțelesul vb. de bază *buriti* (cf. SKOK, I, 240, v. și *supra*). Forma etimologică ar fi, deci, *burugă*, *borugă* apărînd ulterior. Mai convingător sub raport semantic, ținînd seamă și de realitatea geografică desemnată, ni se pare să pornim de la scr. *baruga*, derivat de la *bara* „mlăștină“ Cuvîntul se încadrează în seria derivatelor în *-uga* de tipul *jaruga*, *zaljuga* (v. STEVANOVIĆ, I, 458). În limba română, aceste formații au accentul deplasat de pe antepenultima silabă, cum era caracteristic pentru limba sîrbocroată, pe penultima silabă (*ierúgă*, *zăúúgă*).

Cunoscut mai ales în jud. Caraș-Severin (în zonele orașelor Caransebeș, Oțelul Roșu, Oravița și Reșița), dar și în unele arii din Timiș (centru, vest etc.), substantivul **dubină** circulează cu două sensuri: 1. „lac artificial format prin stăvilirea unui baraj de pămînt sau prin abaterea unui curs de apă și destinat creșterii peștilor sau folosit pentru morărit“ (Brădișorul de Jos, cf. și LIUBA — IANA, M., 23; Borlova, Comoriște, Doclin, Ghertenis, Greoni, Iaz — CS); 2. „bulboană, cădere de apă, viltoare“ (Cîlnic, cf. și IONIȚĂ, GLOSAR, 23; Borlova, Mehadia — CS). Au mai fost înregistrate variantele *dilbină*, formă mai apropiată de etimonul bulgar *dălbina* (la Cireșa, Mal, Valea Timișului, Zăvoi — CS) și *tulbină* (la Doclin, Iam — CS), v. și SPECI-

MEN, V, 141—142. În toponimie a intrat doar forma *dubină*: *Dubina* (*dubina*) apă mare, adîncă, Bucovăț — Tm.; șes arabil, Surducul Mic — Tm.; ~ *Bloturului* (~ *bloturului*) loc adîncit în Valea Cerbicea, Tîrnova — CS etc.

Numele topic *Dubina* (*dubina*) „loc rău pe deal”. Pietroasa — Tm., s-ar putea să provină dintr-o altă variantă, *dubina*, influențată de ser. *dubina* (SKOK, I, 450), dacă nu cumva avem a face chiar cu o creație sirbească.

Cuvîntul în discuție mai circulă, potrivit precizărilor din dicționare, în Transilvania (CADE), Moldova de sud, unde se întîlnește și fonetismul *dulghină*, și în Bihor, cu varianta *dilbină* (SCRIBAN, D.). Figurează și în PORUCIC, LEXICON, 38: *dulghină* „bulboană cu apă lină”. Se pare că a existat și în Gorj, după cum o dovedește un toponim ca *La Dilbină*, din Schela, denumind o cascadă.

Termenul *gîldău* cunoaște o arie destul de întinsă, care cuprinde Banatul și Oltenia. Pentru Banat a fost înregistrat în DA, CADE (cu sensul „groapă adîncă plină cu apă; băltoacă, loc mai adînc într-o apă”), L. COSTIN, GR. BĂN., II, 96 (la Marga — CS: „baltă”), LERIC, BEGHEI, 14 (în nord-estul jud. Timiș), IONIȚĂ, GLOSAR, 25 („groapă adîncă plină cu apă, băltoacă”), în cursul anchetelor pentru lucrarea *Lexicul subdialectului bănățean* în jud. Caraș-Severin (la Borlova, Iam, Iaz, Ilidia, Mehadia, Mal, Obreja, Var, cf. SPECIMEN, IV, 41) precum și de noi în Munții Cernei („groapă în care se strînge apa”). În Oltenia este răspîndit în toate zonele: în Mehedinți (cf. DA: „groapă plină cu apă”; BOCEANU, GL., 91: „loc adînc într-o apă curgătoare”; ALRM II, s.n., II/653 și ALR, II s.n., III/831 pentru sensul „baltă”, în pct. 848 — Strehaia; anchetele noastre la Bobaița și Racovița), în Gorj (cf. ALRM II, *ibid.*, ALR II, s.n., III, *ibid.*, în pct. 836 — Peștișani; POPESCU, GRAIUL, 130: „desemnează un tău, o baltă”; anchete personale la Godinești) și Dolj (cf. ALRM II, s.n., II/652 și ALR II, s.n., III/830 pentru sensul „baltă (de ploaie)” în pct. 872 — Măceșul de Jos). Apelativul este folosit în sud-estul Banatului și în alte variante: *gîldón* (c. Corneșeva, Mehadia), *căldău* (c. Mehadia), subst. neutre, dar și forma feminină *gîldoănă* (Ilidia: *cînd apa se strînză în grupoană mari, alus îi gîldoănă*, SPECIMEN, IV, 41). Toponimia bănățeană a preluat mai ales forma de bază *gîldău* (*găldău*), cu pl. *gîldăie* (în limba comună fiind folosite și pluralele *gîldăie*, *gîldăuă*, *gîldăuă*): *Gîldău* (*găldău*), baltă la marginea pădurii, Bacăul de Mijloc — Ar.; pîrfu, Herneacova, Izvin — Tm.: se varsă în Gherteamoș; izvor, Ierșnic — Tm.; coastă de deal cu finețe, Lăpușnic — Tm.; (*gîldău*) șes arabil, Rusca — CS; *Gîldăie* (*gîldăie*) teren în pantă cu pășune, Delinești — CS; teren noroios cu multe gropi, Homojdia, Pietroasa — Tm.; *Pîrfu Gîldaielor* (*părțu gîldăielor*), Pietroasa — Tm., se varsă în Rîu. Prin Gorj este obișnuită și forma *gîldán* (v. și CADE), intrată în toponimie, cf. *Gîldanele*, Nistorești și *La Gîldan*, Tîrgul Cărbunești. *Gîldan* cu varianta *gîldău* este înregistrat pentru Oltenia și de ROTARU, LEXICON, 21. Pentru toate variantele cuvîntului din această regiune, v. GLOSAR DIAL. OLT., 44.

O serie de nume de locuri din zona orașelor Oravița și Reșița au în componența lor apelativul *grop*, sinonim local al lui *groapă*, neînregistrat de dicționare, dar notat de ALRM II, s.n., II/652 în pct. 29 — Secășeni, pentru noțiunea „baltă (de ploaie)” și amintit de IORDAN, TOP. ROM., 29, în legătură cu toponimul *Gropul*, ca masculin recent de la femininul *groapă*, ceea ce

este perfect adevărat : *Grop*, teren arabil mai jos, Răchitova ; parte de sat, Slatina Nera ; *Grópu al Máre*, Cilnic ; *Gropul cu Apă*, Ţerova ; ~ *Bilii (grópu bil'i)*, Grădinari ; ~ *Drincionilor (~ drin'sóñilor)* ; *grop* („vîrtop“) pe culmea Cracului Slovanului, Brădişorul de Jos ; ~ *Lepii (~ lépi)*, Reşiţa ; ~ *lu Adam Petrila*, ~ *lu Mihai Iancu (~ lu mişáñ iáncu)*, Cuptoare ; ~ *lu Ghita (~ lu gítá)*, groapă cu apă, Fizeş ; ~ *lu Mărilă*, Brădişorul de Jos ; *Gropul Ţigăncii (grópu ſigáñsi)*, izvor, Lăţunaş.

De la *grop* s-a format, cu ajutorul sufixului *-an*, termenul *gropan*, cu valoare augmentativă : „groapă mare“ (sens consemnat în CADE, DA, ROTARU, LEXICON, 23), echivalentul bănăţean al lui *gropană* din alte regiuni. Întrucît entopicul *grop* cunoaşte cam aceeaşi arie de circulaţie ca şi *gropan*, pledăm pentru soluţia etimologică de mai sus şi credem că nu trebuie să pornim nici de la *gropană* (formă, de altfel, necunoscută) de la care s-ar fi creat o variantă masculină, cum înclină să creadă IORDAN, TOP. ROM. 29 (poate, totuşi, acest lucru să se fi petrecut în nord-estul Banatului, aflat în contact cu sud-estul Transilvaniei, unde circulă subst. *gropană*) şi nici de la *groapă*, cf. DA. Productivitatea lui *gropan* în toponimie este destul de mare : *Gropanul*, munte „mai şăs, mai aşăđát“, Bucova — CS ; Fărăşeşti — Tm. ; Fırdea — Tm. ; şes arabil, Lalaşinţ — Ar. ; Oţelul Roşu — CS ; groapă mare cu apă, Vălişoara — CS ; *Gropanul Bucovenilor*, munte, Marga — CS ; ~ *cu Trifoiul*, deal, Româneşti — Tm. ; „iéstă un *gropán* în căre o fost sămă-nát trifói“ ; *Gropanul lui Iancu Mítu*, „loc adînc în apă, vir, vîrtej“, Grădinari — CS ; *Gropane (gropáně)*, teren arabil pe un loc „puşin mai aşăđát“, Brădişorul de Jos — CS ; teren denivelat cu fîcete, Cırnecea — CS ; păşune, Coşeviţa — Tm. ; pe timpuri aici erau gropile în care se îngropau vitele ; Munar — Ar. ; groapă în Dealul Mare, deun de s-a scos pămînt pentru lipitul caselor, Paniova — Tm. ; şes cu gropi formate prin scoaterea pămîntului necesar la facerea cărămizilor, Păru — Tm. ; Răchitova — CS ; Sacu — CS ; *Gropani (gropán)* Socolari — CS ; *Gropăni (gropán)*, Bănia — CS ; *La Gropan*, Poieni — Tm. Atrag atenţia formele de plural *gropani* (care dovedesc că uneori substantivul e simţit ca masculin) şi *gropăni*. *Gropan*, ca substantiv comun, a fost înregistrat de noi şi în Oltenia nord-vestică (Bistriţa — Mh., Godineşti — Gj.).

În Transilvania este cunoscută forma feminină *gropană*, derivat din *groapă* (cf. DA, s.v. *groapă*) ; *v.* şi top. *Gropana* „loc cu gropi, *gropos*“, *Gropane*, *Pe Gropane* (HOMORODEAN, S., 145) ; *Gropani*, o groapă mare de forma unui cazan (VINTELER, PO, 234).

Numele cursurilor de apă *Iéru*, din nord-estul jud. Timiş—pîrîu care vine din *c. Vinga*, trece prin Biled şi se varsă în Bega Veche şi vale cu apă, *c. Cenad*, care se varsă în Mureş — trebuie raportat la subst. *iar*², cunoscut în această parte a Banatului cu sensul înregistrat şi în DA : „un crac (= braţ) sec al unei ape“. Cuvîntul este aici împrumutat din bg., unde înseamnă „mal răpos“ (cf. şi toponimele bg. *Jarăt*, prăpastie, *Pladniškite Jarove*, loc cu ripi, prăpăstii, *Jarovele*, gropi adînci în munte — KOVAČEV, TROJANSKO, 24). Dacă această influenţă este certă într-o regiune în care există sate colonizate cu bulgari, în schimb pentru Moldova, unde a fost de asemenea semnalat

² Vezi şi V. Frăţilă, *Toponimie bănăţeană (Note etimologice)*, în *Catetul Cercului de studii*, II, 1984, p. 42.

termenul (v. PORUCIC, LEXICON, 32 : „rîpă foarte mare ; vale de forma canioanelor“) și au fost notate toponime ca *Iarul* (Bacău, v. IORDAN, TOP. ROM., 515), trebuie să admitem o origine ucraineană.

Un toponim asemănător ca formă, *Iarcu*, foarte frecvent în jud. Timiș (peste 20 de nume, dintre care amintim câteva : canal și teren arabil, Berini, Stamora Română, Uliuc ; șes arabil, Bobda ; canal, braț al Bîrzavei, Denta ; canal, Jabăr ; canal, Liebling, v. și Șanțul Romanilor ; dig, „val dă pămînt“, Șag ; v. și : *La Iarc*, dîlmă, „rîdicătură dă pămînt“, Chișoda ; *Iârcu la Pâr*, teren arabil, Bobda), dar prezent și în jud. Arad (vîroagă, Chesinț) și Caraș-Severin (șes arabil, Bocșa), se explică prin *iare* „șanț mare (de hotar)“³, regionalism specific Banatului (cf. DA, GĂMULESCU, ELEMENTE, 140), provenit din scr. *jarak*, gen. *-rka*, m. „groapă lungă și adîncă“, „șanț, brazdă“ (RJA IV, 465 ; SKOK, I, 757).

Același termen stă și la baza altor toponime din Timiș : *Iârca*, șes arabil, Breștea ; *Iercicul* (*iêrcicu*), pîrîu canalizat, care trece prin hotarul s. Carani și Calacea, vîrsîndu-se în Ier, în s. Hodoni, formație diminutivală, cu suf. *-ic*, cf. și scr. *jârčič* (diminutiv în *-č*, cf. SKOK, I, 757) ; *Ierciț* (*iêrsiț*), pîrîu, Carani, < *iarc* + suf. dim. *-iț* ; *Iarcoș* (*iârcoș*, *iârcuș*), pîrîiaș care vine dinspre Ictar — Budinți, trece la hotarul dinspre s. Racovița și Topolovățul Mic, vîrsîndu-se în Șanțul Nou și o altă „surgere“ din rîul Timiș, pe teritoriul s. Bazoșul Nou și Bucovăț < *iârcuș*, probabil tot diminutiv al lui *iarc*.

Am întîlnit și un nume topic pur sîrbesc în s. Dinaș : *Preko Jarka* (*prêko iârka*), tradus prin „peste șanț“.

Avînd în vedere circulația limitată a cuvîntului *iarc*, credem că toponimele *Iarca* din jud. Brăila, desemnînd un cot al rîului Călmățui și o movilă, fac parte din vechiul strat slav (cf. sl. *jarŭkŭ* la MIKLOSICH, apud IORDAN, TOP. ROM., 515).

Fără a-i consacra o cercetare specială, dată fiind răspîndirea sa pe un teritoriu întins ce cuprinde Banatul, Oltenia și Transilvania, amintim aici și apelativul *ierŭgă* „braț de rîu ce duce apa la moară ; braț sec al unei ape“ etc. (DA), înrudit prin origine și sens cu *iarc* ; el provine din scr. *jaruga* „canal“, care are la bază pe *jarak*, a cărui finală *-ak*, simțită ca sufix diminutival, a fost înlocuită cu suf. *-uga* cu valoare augmentativă (cf. SKOK, *ibid.*).

Entopicul *joămpă*, semnalat mai ales pentru Oltenia, Transilvania (partea de vest) și Maramureș, dar considerat și bănățean în dicționare (CADE ; DA — prin exemplele pe care le inserează), a fost înregistrat de noi în jud. Timiș, unde s-a dovedit productiv și în toponimie : *Joampe* (*juămp*), teren șes, băltoș, care prin desecări a devenit arabil, Hodoș ; teren denivelat cu pășune și finețe, Butin, Percosova ; *Joambe* (*juămbili*), teren mlăștinos, Berini ; șes arabil la marginea satului, Igrîș ; *Joapa* (*jôpa*) sau *În Zoapă* (în *zoăpă*), teren mai adîncit cu finețe, Fărășești, Pietroasa ; *Joapa Cerbicii* (*jôpa șerbîși*), ~ lui *Hobeanu* (~ *lu hobeănu*), terenuri cu pășune, Pietroasa ; *Pârîul Zopii* (*pârîŭu zoăpi*), Fărășești. După cum se vede, aspectul terenurilor denumite justifică utilizarea lui *joampă*, pentru care am notat sensurile : „adîncitură“, „mîncătură de ploaie, cu sau fără apă“. Cu aceeași semnificație circulă în Maramureș, Transilvania (cf. LEXIC REG., 2, p. 114, 118 și 74 ; STAN,

³ Vezi și V. Frățilă, *ibid.*, p. 40—41.

SOHODOL, 168—*v.* și toponimul *Joampele*; HOMORODEAN, S., 154, cf. și *La Joampă* în Leșu—Nășăud) și Oltenia subcarpatică (Glodeni, Gureni), unde însă mai indică și terenuri întinse, joase (în s. Simbotin, în c. Peștișani și Runcu), cf. topicele *Joampa*, *Joampa lui Bie* etc.⁴. Forma *joampă* și accepțiunile cuvîntului ne trimit la scr. *džomba* „hîrtop, bolovan (în drum)“, „prăpastie, ponor“, „teren nestabil“ (*v.* GĂMULESCU, ELEMENTE, 146; CADE, 680).

Ca variante sînt cunoscute formele feminine *jópă*, *zoápă* (în Banat), *joámfă* (în sud-estul Transilvaniei, cf. HOMORODEAN, S., 154) și neutrul *jomp* (la moți, cf. DA „un fel de vîrtej (o spărtură de sus în jos) în minele de aur“, STAN, SOHODOL, 168, și 183 — top. *Jompul lui Bori*, ~ *Bontli*, ~ *Popii* etc.). Tot aici îl încadrează HOMORODEAN, *ibid.*, și pe *jghiomf*, pe care l-a găsit înregistrat de CONEA, CLOPOTIVA, 135: „apa se adună și curge în tăuri, în *jghiomfuri*...“; semantic, cuvîntul face parte din aceeași familie cu *joampă*, formal însă se îndepărtează destul de mult de acesta din urmă și reprezintă un alt cuvînt și nu o variantă.

Apelativul *zăugă* „pîrîiaș mic“, semnalat de noi în regiunea muntoasă a Cernei (cf. și top. *Zăyugă*, Iablașița, *Zăyúz*, Mehadia) n-a mai fost înregistrat de nici o sursă lexicografică. Credem că provine din scr. *zăljugă*, un derivat în *-uga* de la vb. *zaliti* „a uda, a stropi“ (*v.* STEVANOVIC, I, 458).

Dintre cele cîteva entopice referitoare la rețeaua hidrografică pe care le-am adus în discuție, *grop*, *gropan*, *zăugă*, *borugă* și *joampă* sînt caracteristice Banatului. Primele trei par a nu se folosi decît în această parte a țării, iar celelalte, deși au o arie mai largă (*borugă* fiind cunoscut și în sud-vestul Transilvaniei, iar *joampă* fiind răspîndit, în diferite variante, în întreaga arie vestică), au migrat probabil tot din Banat, cum ne determină să credem și originea lor sîrbocroată.

SIGLE ȘI ABREVIERI*

ALR II, s.n. = *Atlasul lingvistic român* (partea a II-a), serie nouă, București, 1959 și urm.

ALRM II, s.n. = *Micul atlas lingvistic român* (partea a II-a), serie nouă, redactor principal I. Pătruț, vol. I—III, 1956—1967.

Ar. = Arad.

BOCEANU, GL. = I. Boceanu, *Glosar de cuvinte din județul Mehedinți*, în „Analele Academiei Române“, Memoriile Secției Literare, s. II, tom. XXXV, 1913.

c. = comuna.

CS = Caraș-Severin.

GĂMULESCU, ELEMENTE = Dorin Gămulescu, *Elemente de origine sîrbocroată ale vocabularului dacoromân*, București — Pančevo, 1974.

GLOSAR DIAL. OLT. = *Glosar dialectal Oltenia*, întocmit sub conducerea lui Boris Cazacu, de Galina Ghiculete, Paul Lăzărescu, Nicolae Saramandu și Magdalena Vulpe, București, 1974.

HOMORODEAN, S. = M. Homorodean, *Vechea vatră a Sarmizegetusei în lumina toponimiei*, Cluj, 1980.

⁴ Vezi și Rodica Suflețel, *Aspecte dialectale ale toponimiei din Gorj*, în *Materiale și cercetări dialectale*, II, Cluj-Napoca, 1983.

* Alte sigle, care nu apar în această listă, sînt luate din bibliografia DLR.

- IONIȚĂ, GLOSAR = Vasile Ioniță, *Glosar toponimic Caraș-Severin*, Reșița, 1972.
 IONIȚĂ, SCIT = V. Ioniță, *Note de toponimie*, în vol. *Studii și cercetări de istorie și toponimie*, Reșița, 1976, p. 39–108.
 JORDAN, TOP. ROM. = Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963.
 jud. = județul.
 L. COSTIN, GR. BĂN. = Lucian Costin, *Graiul bănățean. Studii și cercetări*, vol. I, Timișoara, 1926 ; vol. II, Turnu Severin, 1934.
 LERIC, BEGHEI = I. Leric, *Toponimia de pe Valea Superioară a Beghetului*, lucrare de diplomă, Timișoara, 1970.
 KOVAČEV, TROJANSKO = N.P. Kovačev, *Mestnile nazvanija v Trojansko*, Sofia, 1964.
 LEXIC REG., II = *Lexic regional*, vol. II, București, 1967.
 NALR-BAN., DATE = *Noul atlas lingvistic român, pe regiuni. Banat. Date despre localități și informatori*, [București], 1980.
 NOVACOVICIU, C.B. = E. Novacovicu, *Cuvinte bănățene adunate de ...*, Oravița, 1924.
 or. = orașul.
 POPESCU, GRAIUL = Radu Sp. Popescu, *Graiul gorjenilor de lângă munte*, Craiova, 1980.
 PORUCIC, LEXICON = T. Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba română*, Chișinău, 1931.
 ROTARU, LEXICON = Petre V. Rotaru, George A. Oprescu, *Lexicon toponimic*, ediție provizorie, București, 1943.
 s. = satul (satele).
 SCRIBAN, D. = A. Scriban, *Dicționarul limbii românești*, Iași, 1939.
 SKOK = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb, 1971–1974.
 SPECIMEN = *Glosar dialectal (cu specială privire la Banat)*. Specimen, Timișoara.
 STAN, SOHODOL = I.T. Stan, *Toponimia comunei Sohodol (jud. Alba)*, în *Probleme de onomastică*, Cluj, 1980, p. 159–209.
 STEVANOVIĆ = M. Stevanović, *Savremeni srpskohrvatski jezik (Gramatički knjiženojezička norma)*, I, Belgrad, 1970.
 TEAHA, CRIȘU NEGRU = T. Teaha, *Graiul din Valea Crișului Negru*, București, 1961.
 Tm. = Timiș.
 v. = vezi.
 VICIU, GLOSAR = Al. Viciu, *Glosar de cuvinte dialectale*, în „Analele Academiei Române, Mem. Secț. Lit.”, s. II, tom. XXIX, București, 1906.
 VULPE, COHUȚ = Magdalena Vulpe, Cornelia Cohuț, *Graiul din zona „Porțile de Fier”*. I. *Texte, sintaxă*, București, 1973.

TERMES HYDROGRAPHIQUES POPULAIRES DANS LA TOPONYMIE

RÉSUMÉ

En continuant l'étude des termes géographiques du Banat, nous avons discuté quelques appellatifs désignant des fosses, des terrains accidentés, dans la majorité des cas traversés par des cours d'eau ou remplis temporairement d'eau (*borugă, dulbină, gildău, grop, gropan, iar, iare, joampă, zăugă*). Nous avons voulu confirmer sur le terrain, dans la réalité dialectale, les sens déjà enregistrés par les dictionnaires et les glossaires et découvrir de nouvelles nuances sémantiques. L'aire de circulation de ces termes, leur productivité en toponymie nous ont révélé la note spécifique du processus toponymique dans le Banat. *Grop, gropan* et *zăugă* sont caractéristiques seulement pour cette région, mais les autres couvrent une aire plus large ; ils ont migré, probablement, du Banat vers les régions voisines, comme le témoigne leur origine serbocroate.

En même temps, nous avons proposé quelques étymologies et nous en avons précisé d'autres.

Centrul de Științe Sociale
 Timișoara, bd. Vasile Pârvan, nr. 4